

PAMĚTNÍ KNIHA

1. STŘELECKÉHO PLUKU JANA HUSI

REDAKČÍ
FRANT. LANGERA.

DĚJINY 1. STŘELECKÉHO PLUKU JANA HUSI.

SESTAVIL

PLUKOVNÍ ARCHIVÁŘ PORUČÍK PAVLÍK.

PAMĚTNÍ ZÁPIS PRESIDENTA MASARYKA V PAMĚTNÍ KNIZE 1. PLUKU.

"Válka je něco hrozného, nelidského, zejména tato válka. Ale není válka zlem největším - žít nečestně, být otrokem, zotročovat jiné a mn. j. je horší. Válka je zlo, ale obrana je mravně přípustná, a nutná, třeba že je nesnadné vymezit přesně, kde začíná obrana a kde násilí.

Máme v naší minulosti vzácný příklad národní obrany - války husitské. (Palacký o věci!) V nich Žižka stal se vzorem českého vojína a zároveň dal výraz jedné stránce naší národní duše. Po Žižkovi a proti němu v "Bratřích" máme vzor lidskosti a zároveň výraz druhé stránky naší národní bytosti. - Jak sloučit v sobě Žižku a Chelčického, zakladatele Bratrství? Jak sloučit ty dva prvky organicky? O tom zase přemýšlím, když se teď dívám na naše první české vojsko. Čech, svou zeměpisnou polohou a sousedem, je nucen býti udatným, je nucen být udatným uvědoměle - promyšlená udatnost - toť Žižka a Chelčický v každém z nás.

*Válka Čechovi není účelem, jen prostředkem zabezpečujícím naší národní samostatnost. Chceme, musíme být samostatnými. Proto bojujeme na straně spojenců, neboť oni proti německému pangermanismu prohlásili za cíl války samostatnost všech národů, i menších a malých. Bojujeme pro samostatnost českého a slovenského lidu, bojujeme za svobodu Evropy a lidstva. Člověčenstvo není nic nadnárodním, nýbrž demokratickou organizací národů - národů uvědomělých, kulturních. Jsme proto šťastni, že můžeme obětovat pro lidstvo a náš národ všecko - i naše životy, a více - životy našich drahých doma. . .
Šťestí v té veliké odpovědnosti."*

Dne 20./7. srpna 1917.

T. G. MASARYK.

PŘEDMLUVA

Pamětní kniha 1. pluku není žádnou monografií vyčerpávající jeho dějiny. Poměrně krátká doba, která nás dělí od chvílí, kdy bylo žito, nač nyní vzpomínáme, nedovolila, aby materiál byl srovnán, roztríděn a zpracován methodicky, jak toho vyžaduje vědecká práce. Knize nepředcházelo žádné soustavně napsané dílo, o něž by bylo možno se opřít. Co jest po ruce, jsou jen kronikářské zápisy jednotlivých rot a oddílů pluku, někde bohatě propracované, jinde naopak dosud velmi kusé, dále vzpomínky a denníky jednotlivců a různé články příležitostné. Ba i lhůta, která byla stanovena k vydání knihy, aby vojíni pluku ji obdrželi dříve, než vyjdou z jeho svazku, nutila ke stručnému zpracování a rovněž tak vedla k němu tíseň našeho knihtiskařského průmyslu a snaha nezdraziti knihu nad dostupnou cenu.

Tak kniha nemohla se státi více, než jest: Vojínům pluku upomínkou na pluk, jehož historii přináší slovem i obrazem, a těm, kdo se zajímají o dějiny naší zahraniční revoluce, náčrtem vývoje, života i činnosti jednoho z nejstarších jejích bojovníků. A všem: Obrazem hluboké a čisté lásky k rodné zemi, takové lásky, jež se rodí a zahoří zřídka i v životě celých národů, lásky, jež má hloubku náboženství a sílu titanského vzdoru a jež nás tam za hranicemi živila a prohloubila a smrt našich bratří učinila krásnou a svatou. -

Historický materiál shromáždil por. Pavlík, plukovní archivář. Kromě uvedených záznamů a článků použil hlavně stručné, ale výstižné stati podpluk. Klecandy o České Družině, dále svých zápisek a ve velké míře úředních "Relací z bojů 1. pluku se sovětskou vládou", v nichž plukovní pobočník kap. Endt shrnul všechna fakta bojů tohoto období se vzornou přesností a názorností.

Za dnešních poměrů jest nutno v úvodě k této knize pronést několik slov, jež budou zníti jako obrana. Jdou těžko s péra, protože značí brániti se doma neoprávněným výtkám a nespravedlivým obžalobám, sotva jsme se vrátili, u vědomí plně a čestně vykonaných povinností. A obhajovati se proto, že jsme musili se sovětovou vládou bojovati o svůj život a v bojích na magistrále hájiti

existenci celé padesátitisícové armády, byť jsme bojovali s kýmkoliv, dokazovati a opakovati, že boje tyto nám byly vnuceny - jest vojínům, kteří příliš žili ve středu událostí a ne pohodlně na jejich okraji, větší útrapou než boje samy. Z fakt, která svědčí o tom, že co se stalo, státi se muselo, jest v této knize podán jen zlomek. Fakta jsou zapsána bez hněvu a zášti: Vždyť nikdo jiný nemá tak hluboce vkořeněný smysl pro potřeby svého státu, své republiky, kterou pomáhal budovati již před jejím stvořením, jako právě starý dobrovolník československé armády. Proto zajisté nechce, aby jeho minulost jakkoliv vázala ruce a určovala cestu celého národa. Ale také nedopustí, aby byl snižován za to, co jeho pud sebezachování, zázračný cit bratrství a starost o dobro vlasti nedovedla a nemohla rozřešiti jinak.

Frant.

Langer.